

Coöperatief ondernemen met hernieuwbare energie

Tom Willems
april 2014

Transitie

- Meervoudige crisis
  - Ecologisch
  - Sociaal
  - Economisch
- Systeemcrisis
  - Oorzaak: kapitalistische aansturing economie
  - Oplossingstrategie: democratische aansturing economie
  - Economisch groeimodel in vraag durven stellen
  - De overheid schiet tekort, de markt faalt > ruimte voor burgerinitiatieven
- transitienetwerkmiddenveld.be

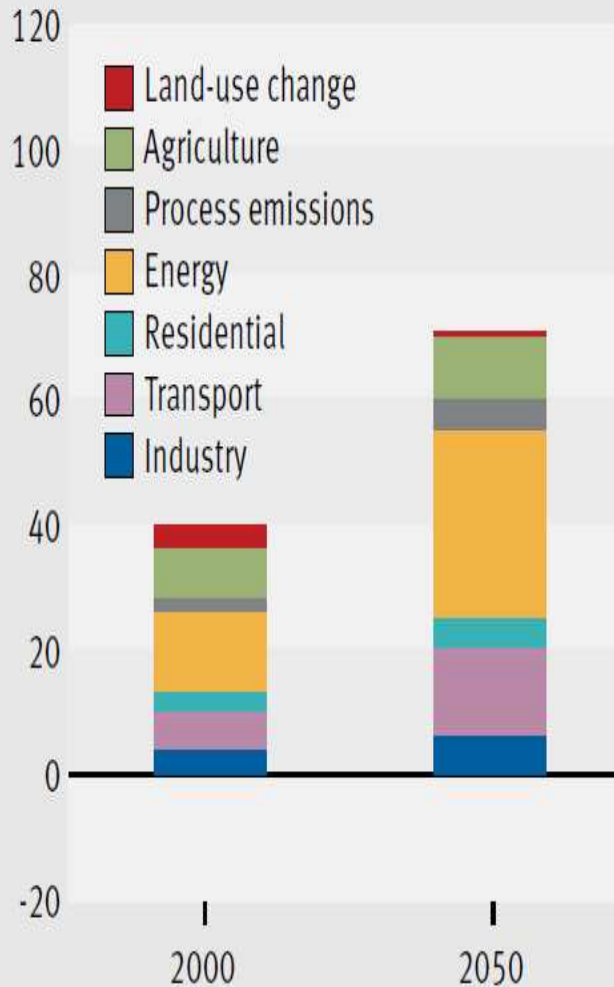
Duurzame Ontwikkeling

- Milieu: kader
- Economie: middel
- Welzijn: doel

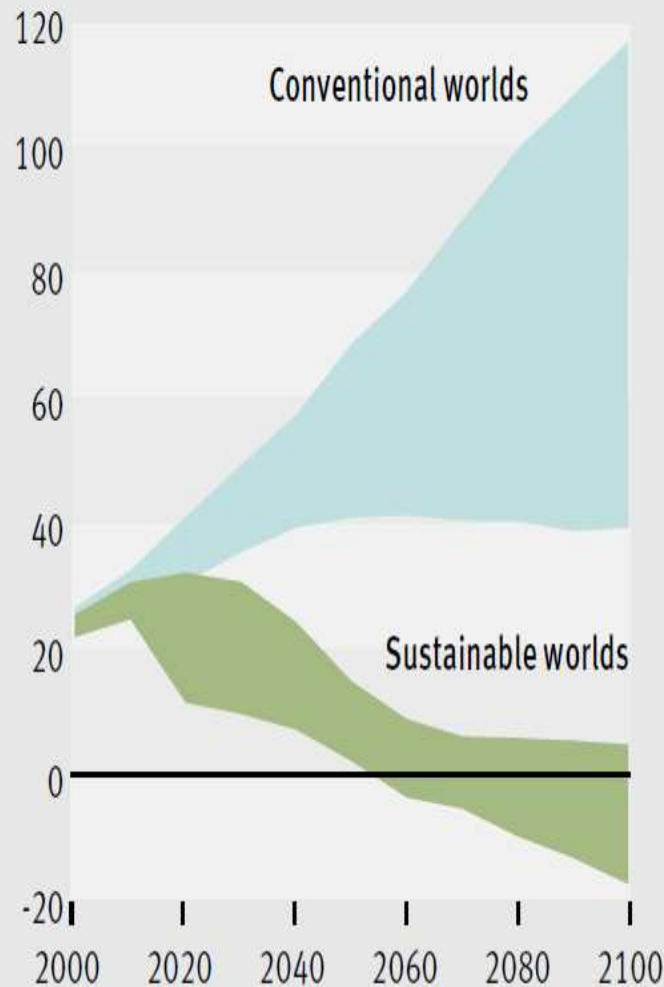

Klimaatverandering

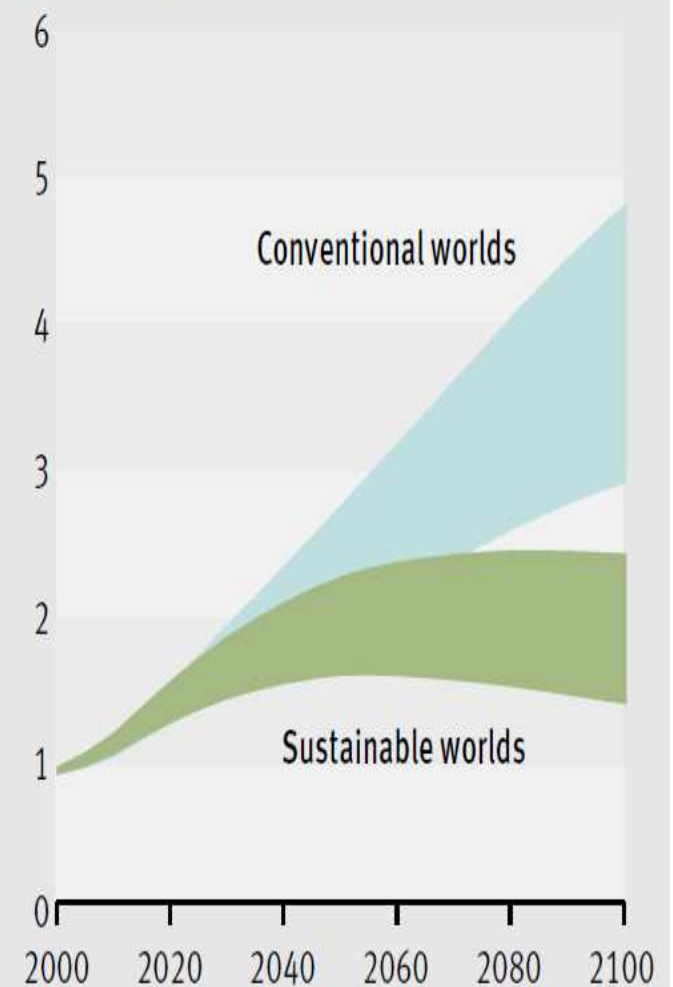
Annual emissions of CO₂-equivalent by sector, billion tonnes

CO₂ emissions, billion tonnes

Temperature increase relative to pre-industrial levels, °C

EU Energy roadmap 2050

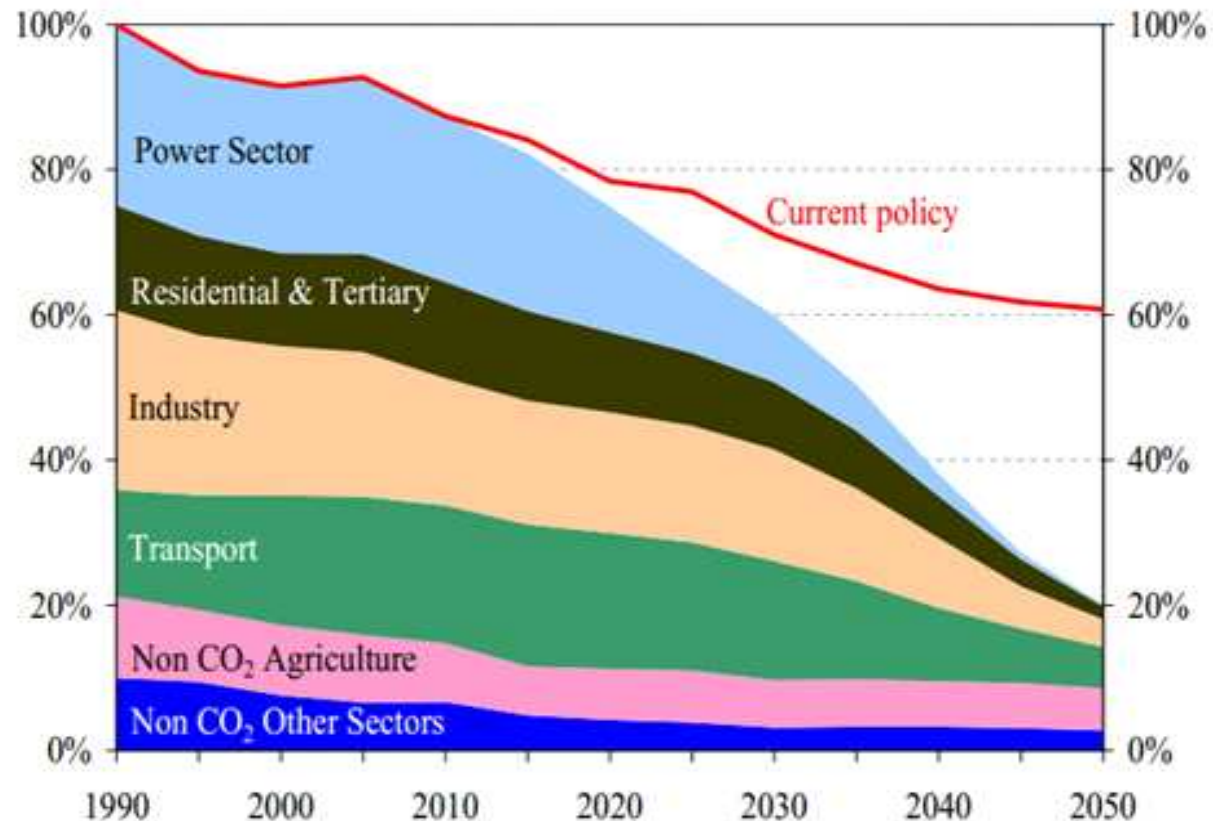
Roadmap 2050: cost-efficient pathway and milestones

80% domestic reduction in 2050 is feasible

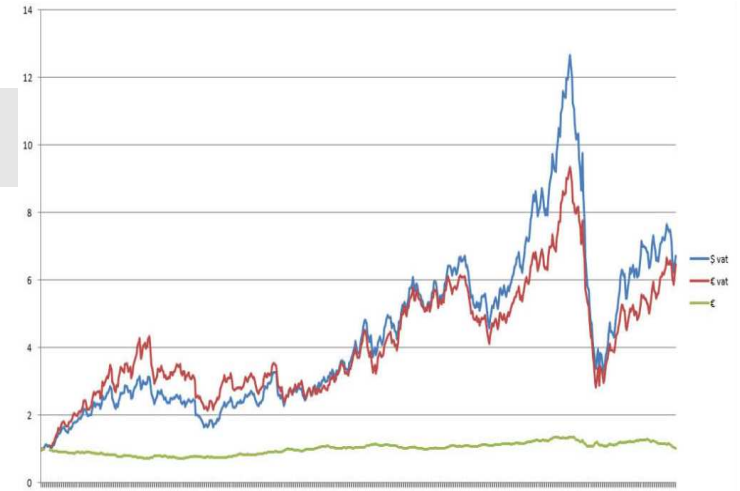
- If all economic sectors contribute to a varying degree & pace.

Efficient pathway:

-25% in 2020
-40% in 2030
-60% in 2040

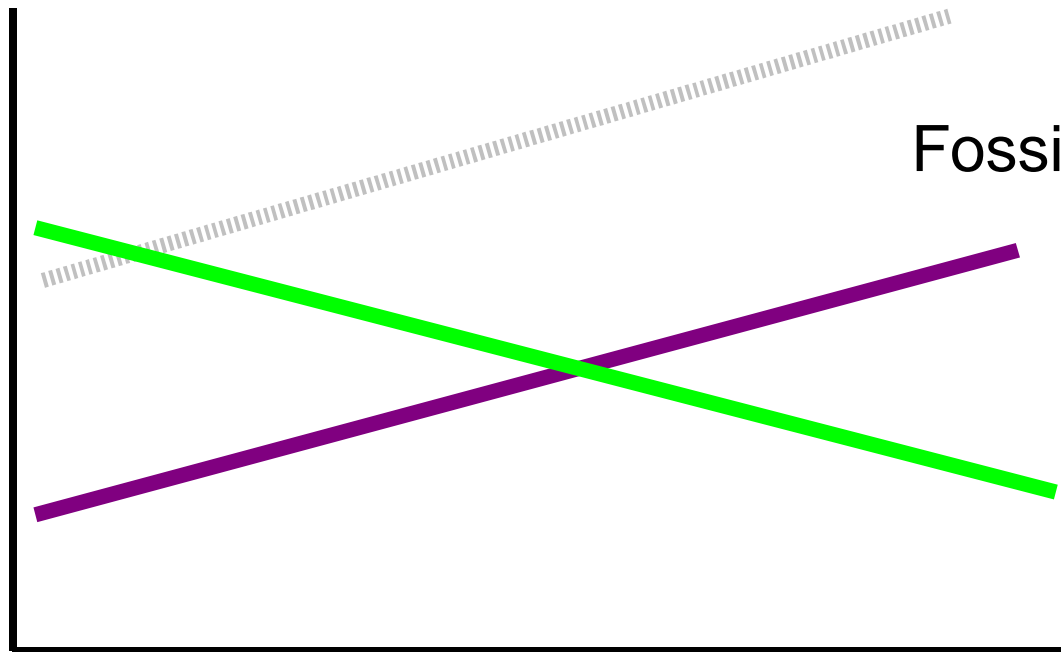

Betaalbaarheid Energie

Prijs

fossiel + maatschappelijke kost

Fossiel systeem

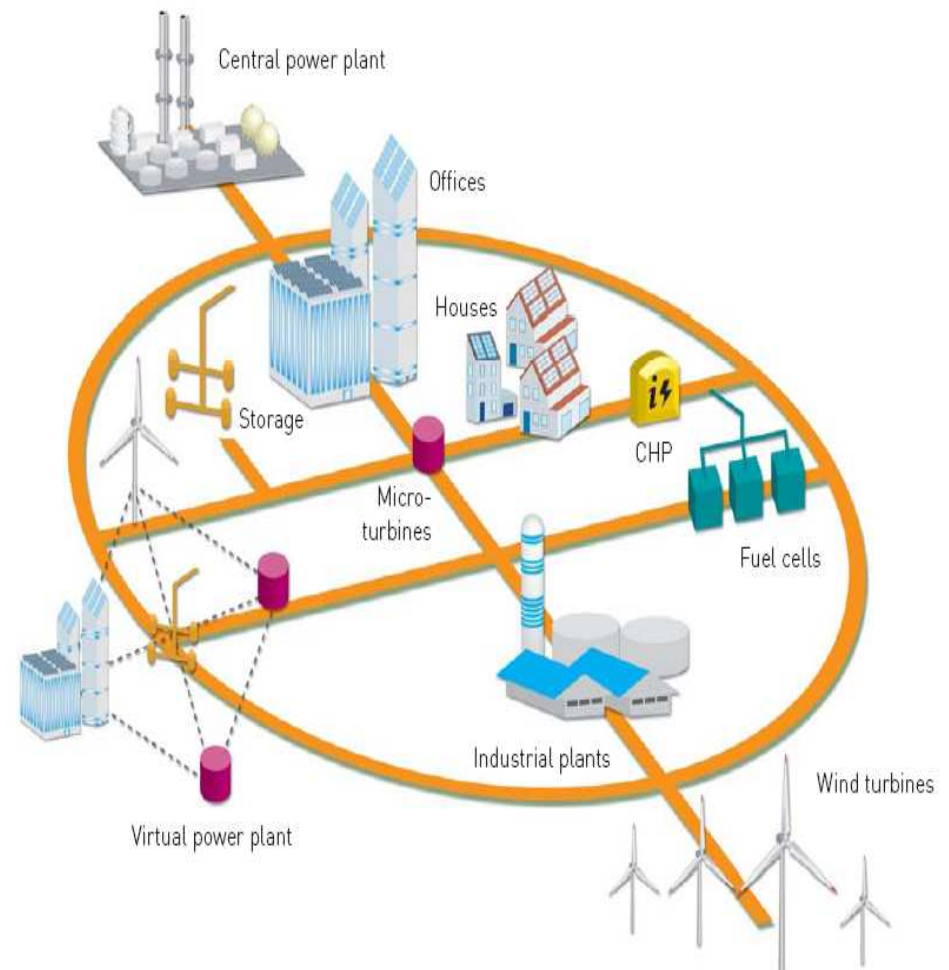
HE

Tijd

Energie transitie

- Energiebesparing
- Hernieuwbare energie > slimmer netwerk
- Marktstructuur > vele decentrale prosumenten
- HE niet compatibel met kernenergie
- Gedragswijziging > meer collectief, minder individualistisch, materialistisch

100% HE tegen 2050

Towards 100% renewable energy
in Belgium by 2050

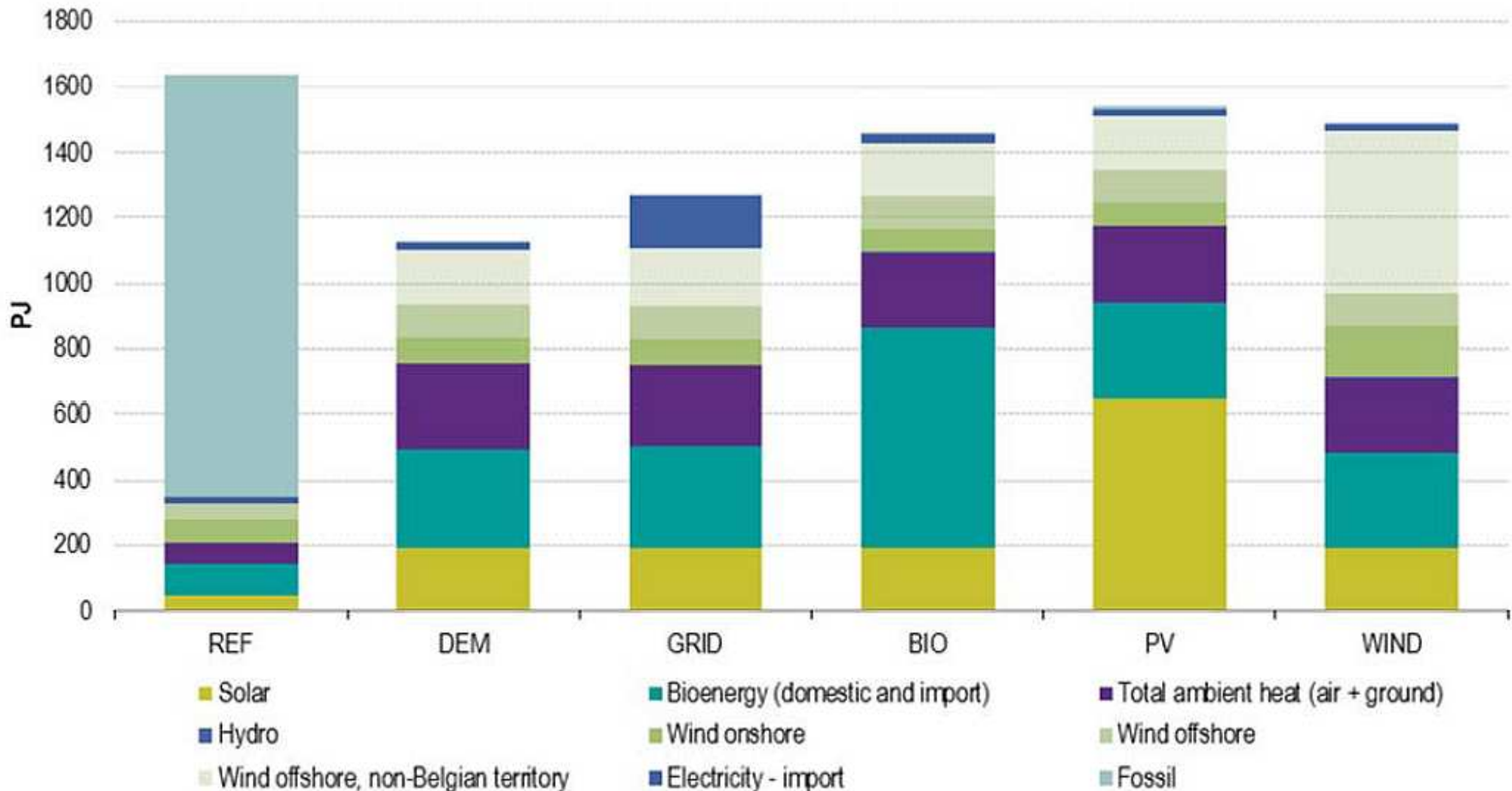

**Het is voor België
technisch mogelijk
en economisch
haalbaar om
volledig over te
schakelen op groene
energie tegen 2050**

VITO studie 100 % HE: scenario's

Figuur EX1: Primaire energievraag, alle scenario's, 2050 (PJ)

VITO studie 100 % HE: resultaten

- Daling primaire energievraag
- Grootschalige elektrificatie:
  - 100 % groene elektriciteit in 2030
  - Ver(drie)dubbeling elektriciteitsproductie tegen 2050
- Afname import energie van 83% tot 42 à 15%
- Groei energiesysteemkosten:
  - Investering van 300 à 400 miljard € ~ 4 % bbp (2050)
  - Besparing variabele brandstofkost ~ 2 % bbp
- Met 'disutility cost' + vermeden schadekost > netto positief effect
- Werkgelegenheid sector: 20 000 à 60 000 jobs tegen 2030
- Nieuw paradigma: overcapaciteit intermitterende HE + opslag H₂ + verschuiving van industriële organisatie (staalindustrie)

Vrijmaking energiemarkt

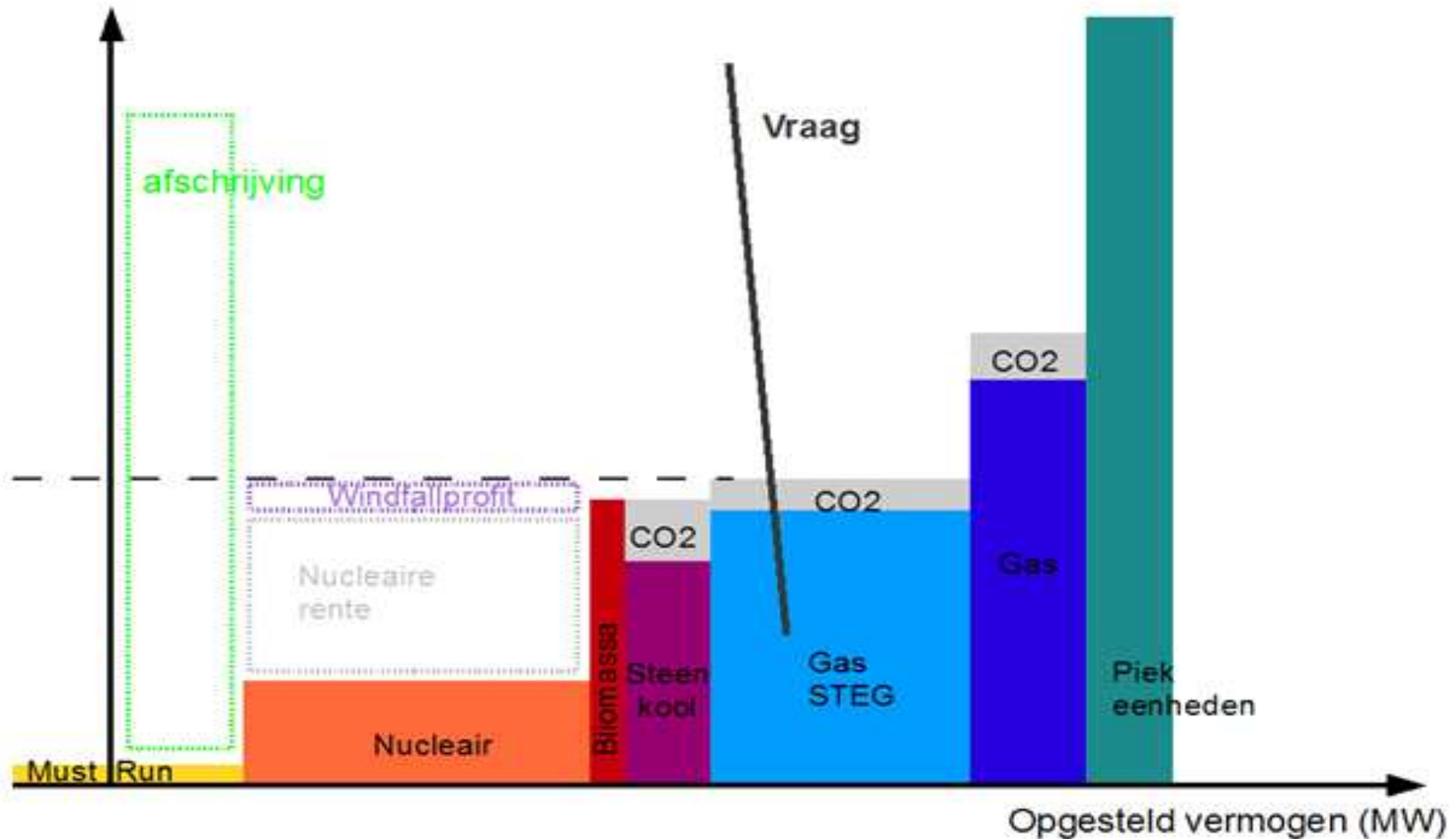
Drie doelstellingen:

- Betere dienstverlening aan klant tegen lagere prijs
- Bevoorradingszekerheid: nieuwe investeerders
- Innovatie en efficiëntie > daling van de milieudruk

Falende prijsvorming op groothandelsmarkt

Prijs = variabele kost

Rol van coöperaties in energietransitie

- Burgers betalen de transitie in elk geval:
  - als belastingbetaler
  - als consument
  - als spaarder
- Waarom doen we het dan niet zelf?

More than 50% of the German wind power capacity is owned by households!

Less than 4% is owned by big power companies ...

To learn more about how people like you are going 100% renewable around the world, please support us at www.energydemocracy.tv

The image shows a wind turbine in a field of tall grass under a cloudy sky. The text is overlaid on the right side of the image. At the bottom, there is a call to action with a logo and a website URL.

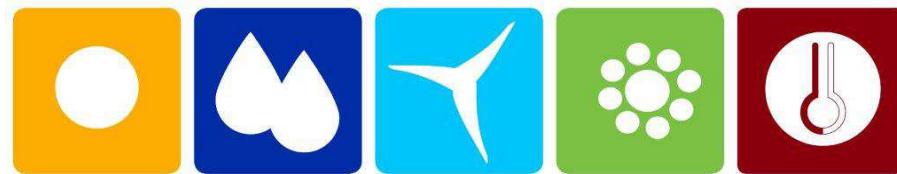
Windrush

- Beperkt aanbod geschikte zones/gronden
- Concurrentie tussen projectontwikkelaars
- Eerst komt Eerst maalt
- Hoge opstalvergoedingen
- Ondernijning draagvlak
- Ongelijke verdeling lusten en lasten
- Privatisering van gemeengoed
- NIMBY

- REScoop.be: federatie van hernieuwbare energiecoöperaties
- Hernieuwbare energie is gemeengoed
- De wind is van niemand maar voor iedereen
- Windprojecten > opbouw van gemeengoed > ondernemen volgens ICA principes

RESCOOP.BE

FEDERATIE VAN VERENIGINGEN EN COÖPERATIES VAN BURGERS VOOR HERNIEUWBARE ENERGIE UIT BELGIË

REScoop.be claimt de wind in België

Bericht aan de bevolking

Op datum van 18 maart 2011 stelt de vzw REScoop.be de Belgische bevolking op de hoogte van het plaatsen van:

- 4 merkpalen N-E, N-W, S-W en S-E voor afbakening van een territorium van 5.100 km³ op Waals grondgebied zoals aangeduid op de kaart hiernaast,
- 6 merkpalen S-E, S-W, N-W en N-E voor afbakening van 3.900 km³ op Vlaams grondgebied....

RESCOOP.BE

FEDERATIE VAN VERENIGINGEN EN COÖPERATIES VAN BURGERS VOOR HERNIEUWBARE ENERGIE UIT BELGIË

ICA principes = rechtstreekse participatie

- 1) Vrijwillig en open lidmaatschap
- 2) Democratische controle door de leden
- 3) Economische participatie door de leden
- 4) Autonomie en onafhankelijkheid
- 5) Onderwijs, vorming en informatieverstrekking
- 6) Samenwerking tussen coöperaties
- 7) Zorg voor de gemeenschap

Financiële participatie

- Groenkracht, Cogreen, Aspiravi Samen, Storm cvba, ...
- Financieringsvehikel en PR machine verbonden aan NV
- Verschillende categorieën van aandelen > meerderheid in RvB en AV bij stichtende leden
- Geen directe gebruikersband > leden = beleggers
- Achtergestelde lening
  - Quasi eigen vermogen: risicodragend kapitaal
  - Beperkt rendement > hefboom voor het echte eigen vermogen
  - Beperkte openstelling en meerwaardecreatie
- Oost-Vlaanderen eist “rechtstreekse” participatie (20%)

Financiële participatie als façade

Façadecoöperatie met statuut cvba			
Vaste activa	10	Eigen vermogen	100
Vlottende activa	90	Vreemd vermogen	0
Totaal actief	100	Totaal Passief	100
Projectvennootschap met statuut nv			
Vaste activa	400	Eigen vermogen	50
Vlottende activa	100	Vreemd vermogen	
		Achtergestelde lening	90
		Bevoorrechte lening	360
Totaal actief	500	Totaal Passief	500
Winstverdeling			
Rendement project	10%	40	100%
Uitkering Bank	4%	14,4	36%
Uitkering cvba	5%	4,5	11%
Winst nv	42%	21,1	53%
Risicospreiding			
Restwaarde faillissement	80%	400	
Uitkering Bank	100%	360	
Uitkering cvba	44%	40	
Uitkering NV	0%	0	

REScoop met statuut cvba en bestuurd volgens ICA principes			
Vaste activa	90	Eigen vermogen	100
Vlottende activa	10	Vreemd vermogen	0
Totaal actief	100	Totaal Passief	100
Winstverdeling	100%		
uitkering faillissement	80%		

Memorandum REScoop.be

- Verscherping erkennings criteria Nationale Raad voor de Coöperatie:
  - mede-eigenaarschap
  - democratische controle
  - transactierelatie (gebruikerswaarde > aandeelhouderswaarde)
- Winddecreet
  - Wind = gemeengoed
  - Provinciale doelstellingen en windplannen
  - toekenning van windrecht op basis van sociaal-economische criteria > 50% rechtstreekse participatie
  - Billijke vergoeding voor recht van opstal of onteigening